

TÁC DỤNG CHỐNG VIÊM, GIẢM ĐAU HỌNG CỦA VIÊN NANG MỀM TECAN TRÊN BỆNH NHÂN VIÊM HỌNG CẤP DO VIRUS TẠI BỆNH VIỆN ĐẠI HỌC Y HÀ NỘI

Vũ Việt Hằng[✉], Phạm Thị Bích Đào, Trần Thị Minh Quyên

Trường Đại học Y Hà Nội

Nghiên cứu nhằm đánh giá tác dụng chống viêm, giảm đau họng của viên nang mềm Tecan trên bệnh nhân viêm họng cấp do virus. 60 bệnh nhân được chia 2 nhóm: nhóm I gồm 30 bệnh nhân dùng giả dược, nhóm II gồm 30 bệnh nhân được điều trị bằng viên nang mềm Tecan. Kết quả cho thấy: Sau 7 ngày điều trị, tình trạng viêm và đau họng ở cả 2 nhóm đều giảm so với trước điều trị có ý nghĩa thống kê với $p < 0,05$. Sự cải thiện các triệu chứng ở nhóm II hiệu quả hơn nhóm I có ý nghĩa thống kê với $p < 0,05$.

Từ khóa: viêm họng cấp do virus, chống viêm, giảm đau họng, viên nang mềm Tecan.

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Viêm họng cấp là hiện tượng niêm mạc họng viêm do tác động của virus hoặc vi khuẩn tồn tại dưới 4 tuần.¹ Viêm họng cấp do virus là thể bệnh thường gặp nhất của viêm họng cấp, chiếm 60 - 80% số bệnh nhân viêm họng cấp. Thể bệnh này đặc trưng bởi tình trạng toàn bộ niêm mạc họng có màu đỏ, nề, trên bề mặt có nhiều dịch tiết. Viêm họng cấp nếu không được điều trị hoặc điều trị không triệt để sẽ có khả năng chuyển thành viêm họng mạn tính. Việc sử dụng các chế phẩm từ dược liệu để điều trị được viêm họng cấp có thể là một giải pháp tránh các tác dụng không mong muốn của các thuốc tây y không chỉ giảm chi phí điều trị cho người bệnh mắc loại bệnh thông thường này, mà còn giúp phát triển đa dạng nguồn thuốc từ những cây thuốc có sẵn của dân tộc. Trong đó, Xạ can được xem là dược liệu dễ trồng, phổ biến ở Việt Nam với nhiều thành phần hóa học nổi trội đã được chứng minh tác dụng dược lý như: chống oxy hóa, kháng viêm, giảm đau,

ngăn ngừa hình thành hoặc giảm kích thước khối u, tác dụng kiểu phyto-estrogen...²⁻⁴

Chế phẩm viên nang mềm Tecan với thành phần là cao khô chiết xuất từ cây Xạ can, có chứa 2 hoạt chất là Tectoridin và Tectorigenin, có tác dụng chống viêm, giảm ho, loãng đờm.^{5,6} Để góp phần chứng minh hiệu quả điều trị của viên nang mềm Tecan, đồng thời giúp thầy thuốc có thêm nhiều lựa chọn hơn trong đơn điều trị viêm họng cấp do virus, chúng tôi tiến hành nghiên cứu đề tài với mục tiêu: "*Đánh giá tác dụng chống viêm, giảm đau họng của viên nang mềm Tecan trên bệnh nhân viêm họng cấp do virus*".

II. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP

1. Đối tượng nghiên cứu

Gồm 60 bệnh nhân được chẩn đoán viêm họng cấp do virus, tại Bệnh viện Đại học Y Hà Nội, tình nguyện tham gia nghiên cứu.

Tiêu chuẩn lựa chọn bệnh nhân theo Y học hiện đại

Các bệnh nhân được chẩn đoán Viêm họng cấp do virus theo tiêu chuẩn chẩn đoán với các triệu chứng:

- Toàn thân: có thể có sốt.
- Cơ năng: Khô họng, đau họng, giọng đục.

Tác giả liên hệ: Vũ Việt Hằng

Trường Đại học Y Hà Nội

Email: vhangyhct@gmail.com

Ngày nhận: 21/04/2022

Ngày được chấp nhận: 17/05/2022

- Thực thể: Niêm mạc họng nề, đỏ, tăng tiết dịch bề mặt, không có giả mạc.

- Cận lâm sàng: Công thức máu bạch cầu không tăng.

Tiêu chuẩn lựa chọn bệnh nhân theo Y học cổ truyền

Dựa vào tứ chẩn, bệnh nhân có biểu hiện chứng Hầu tý thuộc thể phong nhiệt với biểu hiện⁷: Họng hơi sưng đỏ, khô, nóng, hơi đau, ngứa cổ, nuốt đau, có thể kèm: sốt, hơi sợ lạnh, đau đầu, ho và khạc ra đờm vàng, chất lưỡi bình thường hoặc hơi đỏ, rêu lưỡi trắng mỏng hoặc ánh vàng, mạch phù sắc.

Tiêu chuẩn loại trừ bệnh nhân

- Bệnh nhân được chẩn đoán nhiễm COVID-19, bệnh nhân viêm họng mạn tính.

- Bệnh nhân rối loạn tiêu hoá kéo dài ảnh hưởng tới hấp thu và chuyển hóa thuốc, người bị suy dinh dưỡng, người bệnh tâm thần, phụ nữ có thai và cho con bú.

- Bệnh nhân viêm họng cấp do virus bội nhiễm, viêm họng có biến chứng như viêm mũi hoặc áp xe, sốt cao, viêm họng cấp do vi khuẩn, có các triệu chứng: Sốt cao, niêm mạc họng đỏ có giả mạc, cận lâm sàng công thức máu có bạch cầu tăng.

- Bệnh nhân không tuân thủ theo liệu trình điều trị và theo dõi, tự ý bỏ điều trị hoặc tự ý dùng thuốc khác.

2. Chất liệu nghiên cứu

Viên nang mềm Tecan

- Thành phần: Cao khô xạ can 130mg chứa 60mg Tectoridin và 5mg Tectorigenin.

- Nơi sản xuất: Công ty cổ phần thương mại Dược Vật tư y tế Khải Hà.

- Dạng bào chế: Viên nang mềm được bào chế theo tiêu chuẩn dược điển Việt Nam V của Bộ Y tế và tiêu chuẩn cơ sở. Đóng lọ: 100 viên/lọ.

- Liều dùng trên người: 6 viên/ngày uống chia 3 lần.

- Công dụng: Hỗ trợ điều trị viêm họng.

Viên nang mềm giả dược Tecan

- Nơi sản xuất: Công ty cổ phần thương mại Dược Vật tư y tế Khải Hà.

- Dạng bào chế: Viên nang mềm được bào chế theo tiêu chuẩn dược điển Việt Nam V của Bộ Y tế và tiêu chuẩn cơ sở. Đóng lọ: 30 viên/lọ.

- Liều dùng trên người: uống 6 viên/ngày chia 3 lần.

3. Phương pháp nghiên cứu

Thiết kế nghiên cứu

- Nghiên cứu can thiệp lâm sàng có đối chứng, mù đôi, so sánh trước sau điều trị.

- Cỡ mẫu: chọn cỡ mẫu thuận tiện gồm 60 bệnh nhân chia làm hai nhóm:

+ Nhóm I (ĐC): 30 bệnh nhân dùng giả dược (mẫu thuốc có hình thức giống chế phẩm nghiên cứu, không chứa hoạt chất).

+ Nhóm II (NC): 30 bệnh nhân dùng viên nang mềm Tecan.

Phương pháp tiến hành

- Nhóm I: Uống giả dược trong 7 ngày, mỗi ngày 3 lần, mỗi lần 2 viên, uống với nước đun sôi để nguội, uống ngay sau ăn.

- Nhóm II: Uống viên nang mềm Tecan trong 7 ngày, mỗi ngày 3 lần, mỗi lần 2 viên, uống với nước đun sôi để nguội, uống ngay sau ăn.

Chỉ tiêu nghiên cứu: Đánh giá tại thời điểm trước điều trị (D0) và ngày kết thúc điều trị (D7).

- Các triệu chứng lâm sàng: tình trạng viêm (niêm mạc họng), triệu chứng đau rát họng.

- Cách đánh giá: So sánh tỷ lệ phần trăm (%) sự cải thiện các triệu chứng của 2 nhóm trước và sau điều trị.

Thời gian nghiên cứu: từ tháng 6/2020 - tháng 4/2021.

Xử lý số liệu: Số liệu được xử lý theo phương pháp thống kê y sinh học bằng phần mềm xử lý số liệu SPSS 20.0.

4. Đạo đức nghiên cứu: Các bệnh nhân đều được giải thích rõ phác đồ điều trị và tự nguyện tham gia nghiên cứu. Nếu bệnh nhân có dấu hiệu bệnh nặng lên hoặc yêu cầu ngừng tham gia sẽ được thay đổi phác đồ hoặc ngừng nghiên cứu.

III. KẾT QUẢ

1. Đặc điểm lâm sàng

Bảng 1. Đặc điểm lâm sàng của đối tượng nghiên cứu lâm sàng

TC	Nhóm	Nhóm NC (n = 30)		Nhóm ĐC (n = 30)		P _{NC-ĐC}
		n	Tỷ lệ (%)	n	Tỷ lệ (%)	
Sốt		14	46,7	15	50	> 0,05
Đau họng, nuốt đau		28	93,3	29	96,7	> 0,05

Trong nghiên cứu, tỷ lệ bệnh nhân đau họng ở 2 nhóm cũng tương đương nhau. Tỷ lệ bệnh nhân có sốt ở nhóm nghiên cứu là 46,7% và ở nhóm đối chứng là 50%. Sự khác biệt giữa 2 nhóm không có ý nghĩa thống kê với $p > 0,05$.

2. Tác dụng chống viêm sau 7 ngày điều trị

Bảng 2. Hiệu quả điều trị chống viêm của viên nang mềm Tecan

Nhóm	Tình trạng viêm	D0		D7		Thay đổi	P _{D0-D7}
		n	%	n	%		
Nhóm NC	Niêm mạc họng hồng, không nề	0	0	24	80		< 0,05
	Niêm mạc họng đỏ, không nề	1	3,3	5	16,7		
	Niêm mạc họng đỏ, nề	29	96,7	1	3,3	↓ 80,0%	
Nhóm ĐC	Niêm mạc họng hồng, không nề	0	0	20	66,7		< 0,05
	Niêm mạc họng đỏ, không nề	1	3,3	8	26,6		
	Niêm mạc họng đỏ, nề	29	96,7	2	6,7	↓ 66,7%	
P _{NC-ĐC}		< 0,05					

Sau 7 ngày điều trị, cả 2 nhóm triệu chứng trên niêm mạc họng đều có cải thiện. Sự khác biệt trước sau điều trị ở từng nhóm có ý nghĩa thống kê với $p < 0,05$. Hiệu quả giảm viêm ở nhóm NC dùng viên nang mềm Tecan cao hơn so với nhóm ĐC dùng viên giả dược (80,0% so với 66,7%), sự khác biệt giữa 2 nhóm có ý nghĩa thống kê với $p < 0,05$ (bảng 1).

2. Tác dụng giảm đau họng sau 7 ngày điều trị

Bảng 3. Hiệu quả điều trị giảm đau họng của viên nang mềm Tecan

Nhóm	Tình trạng đau họng	D0		D7		Thay đổi	P _{D0-D7}
		n	%	n	%		
Nhóm NC	Không đau họng	2	6,7	25	83,3	76,6%	< 0,05
	Đau họng nhẹ	1	3,3	4	13,4		
	Rất đau họng	27	90	1	3,3		
Nhóm ĐC	Không đau họng	1	3,3	20	66,7	63,3%	< 0,05
	Đau họng nhẹ	2	6,7	8	26,6		
	Rất đau họng	27	90	2	6,7		
P _{NC-ĐC}				< 0,05			

Bảng 3 cho thấy sau 7 ngày điều trị, cả 2 nhóm đều cải thiện triệu chứng đau họng. Sự khác biệt trước sau điều trị ở từng nhóm có ý nghĩa thống kê với $p < 0,05$. Hiệu quả giảm đau họng ở nhóm NC dùng viên nang mềm Tecan cao hơn so với nhóm ĐC dùng viên giả dược (76,6% so với 63,3%), sự khác biệt giữa 2 nhóm có ý nghĩa thống kê với $p < 0,05$.

IV. BÀN LUẬN

Theo nghiên cứu của chúng tôi, sau 7 ngày điều trị, cả nhóm nghiên cứu và nhóm đối chứng đều cải thiện triệu chứng viêm rõ rệt, hiệu quả kháng viêm của nhóm nghiên cứu tốt hơn nhóm chứng có ý nghĩa thống kê với $p < 0,05$.

Tổn thương cơ bản trong viêm họng cấp do virus là tình trạng viêm cấp tính niêm mạc họng do virus gây ra. Viên nang mềm Tecan được bào chế từ cao chiết của xạ can và được làm giàu 2 hoạt chất chính của xạ can là Tectoridin và Tectorigenin, 2 hoạt chất này đã được chứng minh có vai trò chống viêm rõ rệt trên cả các nghiên cứu *in vivo* và *in vitro* dựa trên nhiều cơ chế: Ức chế hyaluronidase - một enzyme phân huỷ hyaluronic ngoại bào trong phản ứng viêm, tác dụng này thậm chí còn mạnh hơn NSAIDs trong một số nghiên cứu; Ức chế sản xuất PGE2

bởi Tectorigenin và Tectoridin (Tectorigenin mạnh hơn tectoridin) do sự giảm biểu hiện của cyclooxygenase-2 trong tế bào viêm, ức chế phụ thuộc liều đối với yếu tố hạt nhân kappa-B (NF-κB), từ đó dẫn đến giảm các yếu tố trung gian gây viêm: NO, interleukin (IL) -1β, giảm biểu hiện của cyclooxygenase (COX) -2 và sản xuất prostaglandin E2 (PGE2).^{8,9} Do vậy, viên nang mềm Tecan có hiệu quả tốt trong điều trị kháng viêm.

Trong nghiên cứu này, dựa vào mức độ đau họng chúng tôi chia đau họng thành 3 mức: không đau họng, đau họng nhẹ và rất đau họng. Hiệu quả giảm ho của nhóm nghiên cứu (giảm được 76,6%) tốt hơn nhóm chứng (giảm được 63,3%) có ý nghĩa thống kê với $p < 0,05$. Đau họng trong viêm họng là do tình trạng viêm niêm mạc họng, dẫn đến giải phóng các chất trung gian, kích thích tế bào thần kinh gây đau. Trong nghiên cứu này, viên nang mềm Tecan dùng xạ can có thành phần có tác dụng chống viêm nên có tác dụng giảm viêm niêm mạc họng, giảm đau.

V. KẾT LUẬN

Viên nang mềm Tecan với thành phần là cao khô xạ can có tác dụng chống viêm, giảm viêm

niêm mạc họng, giảm đau họng hiệu quả trên bệnh nhân viêm họng cấp do virus.

VI. KHUYẾN NGHỊ VÀ ĐỀ XUẤT

Đề xuất tiếp tục nghiên cứu tác dụng của viên nang mềm Tecan trên lâm sàng với các giai đoạn và trên nhiều thể bệnh hơn, chọn cỡ mẫu đủ lớn, đảm bảo tính khoa học và tính pháp lý khi đưa ra ứng dụng điều trị viêm họng rộng rãi trên lâm sàng.

Lời cảm ơn

Nhóm nghiên cứu xin gửi lời cảm ơn chân thành tới tập thể y bác sĩ Khoa Tai Mũi Họng, Bệnh viện Đại học Y Hà Nội đã giúp đỡ chúng tôi hoàn thành nghiên cứu này.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ngô Ngọc Liễn. *Giản yếu tai mũi họng - Tập 3*. Hà Nội: Nhà xuất bản Y học; 2001.

2. Rui-hua X, Ji-fang Z, Long C, et al. *Belamcanda chinensis (L.) Dc: Ethnopharmacology, phytochemistry and pharmacology of an important traditional Chinese medicine. African Journal of Traditional, Complementary and Alternative Medicines*. 2015;12(6):39-70.

3. Woźniak Dorota, Matkowski Adam. *Belamcandae chinensis rhizoma - A review of phytochemistry and bioactivity. Fitoterapia*. 2015;107:1-14.

4. Zhang Le, Wei Kunhua, Xu Jianping, et al. *Belamcanda chinensis (L.) DC-An ethnopharmacological, phytochemical and pharmacological review. Journal of Ethnopharmacology*. 2016;186:1-13.

5. Đỗ Tất Lợi. *Những cây Thuốc và vị thuốc Việt Nam*. Hà Nội: Nhà xuất bản Y Học; 2004.

6. Viện Dược liệu. *Cây thuốc và động vật làm thuốc ở Việt Nam - Tập 2*. Hà Nội: Nhà xuất bản Khoa học và Kỹ thuật; 2006.

7. Trường Đại học Y Hà Nội - Khoa YHCT. *Bệnh ngũ quan Y học cổ truyền*. Hà Nội: Nhà xuất bản Y học; 2006.

8. Xin R, Zheng J, Cheng L, Peng W, Luo Y. *Belamcanda chinensis(L.) Dc: Ethnopharmacology, phytochemistry and pharmacology of an important traditional Chinese medicine. Afr J Trad Compl Alt Med*. 2015;12(6):39.

9. Zhang L, Wei K, Xu J, et al. *Belamcanda chinensis (L.) DC-An ethnopharmacological, phytochemical and pharmacological review. Journal of Ethnopharmacology*. 2016;186:1-13.

Summary

ANTI-INFLAMMATORY, SORE THROAT RELIEF EFFECT OF TECAN CAPSULES ON PATIENT WITH ACUTE VIRAL PHARYNGITIS

This research was conducted to evaluate the effect of anti-inflammation and sore throat relief of Tecan capsules on patient with acute viral pharyngitis. 60 patients were divided into 2 groups: 30 patients were treated with placebo (group I) and 30 patients were treated with Tecan (group II). Result showed after 7 days of treatment, inflammation and sore throat decreased significantly in 2 groups, with greater improvements in group II compared with group I ($p < 0.05$). Conclude: Tecan

capsules have anti-inflammatory effects and sore throat relief on patient with acute viral pharyngitis.

Keywords: acute viral pharyngitist, anti-inflammation, sore throat relief, Tecan capsules.